

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**AUTORITETI I KONKURENCËS
KOMISIONI I KONKURENCËS**

Nr. 189/2 Prot.

Datë 24.03.2023

VENDIM

Nr. 969, Datë 24.03.2023

“Për hapjen e procedurës së hetimit të thelluar e prodhimit dhe shitjes me shumicë të çimentos gri dhe të bardhë”

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Z.	Denar BIBA	Kryetar
Znj.	Leida MATJA	Zv/Kryetar
Znj.	Adriana BERBERI	Anëtar
Znj.	Rezana KONOMI	Anëtar
Z.	Durim KRAJA	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 24.03.2023, shqyrtoi çështjen me:

Objekt: Shqyrtimi i Raportit “Mbi hetimin paraprak në tregun e prodhimit/importit dhe shitjes me shumicë të çimentos”.

Bazë ligjore: Neni 4 dhe 9, neni 24, shkronja d), neni 26, neni 43, pika 1, të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës” (Ligji nr. 9121/2003).

Komisioni i Konkurrencës pas shqyrtimit të:

- Raportit mbi hetimin paraprak në tregun e prodhimit/importit dhe shitjes me shumicë të çimentos dhe;
- Relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm të Autoritetit të Konkurrencës mbi raportin e hetimit paraprak,

VËREN SE:

I. PROCEDURA E NDJEKUR

1. Sekretariati i Autoritetit të Konkurrencës, në zbatim të nenit 28 të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, gjatë vitit 2022 ka monitoruar tregun e prodhimit/importit dhe shitjes me shumicë të çimentos, me qëllim evidentimin nëse ka apo jo shenja të kufizimit, shtrembërimit apo pengimit të konkurrencës në këtë treg.
2. Komisioni i Konkurrencës, në përfundim të këtij monitorimi, me Vendimin nr. 895, datë 05.07.2022, “Për hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e prodhimit/importit dhe shitjes me shumicë të çimentos”, vendosi hapjen e hetimit paraprak në tregun e prodhimit/importit dhe shitjes me shumicë të çimentos, për të

vlerësuar nëse ka shenja të kufizimit të konkurrencës, sipas parashikimeve të nenit 4 dhe 9 të ligjit nr. 9121/2003. Hetimi paraprak përfshin periudhën kohore 1 Janar 2021 deri në 30 Qershor 2022.

3. Në zbatim të vendimit të mësipërm të Komisionit të Konkurrencës, bazuar në nenet 35 dhe 36 të ligjit nr. 9121/2003 dhe Autorizimit të Komisionit të Konkurrencës nr. 468/18, datë 18.07.2022, "Autorizim inspektorësh", Inspektorët e Autoritetit të Konkurrencës, gjatë periudhës së hetimit paraprak kryen inspektime pranë ndërmarrjeve që ushtrojnë veprimtari në tregun e prodhimit/importit dhe shitjes me shumicë të çimentos.
4. Në vazhdim të procedurës, për mbledhjen e fakteve dhe të dhënave të nevojshme në lidhje me hetimin, bazuar në nenet 33 dhe 34 të ligjit nr. 9121/2003, "Për mbrojtjen e konkurrencës", gjatë periudhës së hetimit paraprak janë kërkuar të dhëna dhe informacion nga ndërmarrjet që ushtrojnë veprimtari në tregun e prodhimit/importit dhe shitjes me shumicë të çimentos, si dhe Drejtoria e Përgjithshme e Doganave.

II. ANALIZA E KONKURRENCËS

II.1 Tregu përkatës

5. Në zbatim të ligjit nr. 9121/2003 "Për mbrojtjen e konkurrencës", tregu përkatës përfshin tregun e produktit dhe tregun gjeografik.
6. Bazuar në nenin 3, pika 7, të ligjit nr. 9121/2003 dhe Udhëzimin nr. 76, datë 07.06.2008, "Për përcaktimin e Tregut Përkatës", Tregu përkatës i produktit përcaktohet si: *"Një treg përkatës i produktit përfshin të gjitha ato mallra dhe/ose shërbime të cilat vlerësohen si të këmbyeshme ose të zëvendësueshme nga konsumatori, për arsye të karakteristikave të prodhimit, çmimeve dhe qëllimit të përdorimit të tyre"*.
8. Çimento mund të ndahet në dy lloje sipas destinacionit final të përdorimit:
 - *Çimento e bardhë* – ka në përmbajtjen e saj gëlqere dhe sasi të vogël hekuri dhe gips. Kjo lloj çimento përdoret për punë arkitekturore, për fasada apo skulptura.
 - *Çimento gri* – ka në përmbajtjen e saj klinker. Kjo lloj çimento është më e përdorur në ndërtim apo kryesisht në prodhimin e betonit. Çimento gri është e ndarë në disa klasa, duke filluar nga 32.5, 42.5 dhe 52.5.
7. Referuar faktorëve të vlerësimit të tregut përkatës si zëvendësueshmëria nga ana e kërkesës dhe ofertës, homogjenitetit të produktit, çmimeve dhe qëllimit të përdorimit të produkteve, si dhe duke u nisur nga pjesa që zë shitja e çimentos gri 32.5 me thasë dhe çimentos gri 42.5 rifuxho dhe me thasë ndaj sasisë totale të çimentos së ofruar nga ndërmarrjet në treg, për analizimin e sjelljes së ndërmarrjeve dhe efekteve që ka shkaktuar sjellja e tyre në treg, vlerësojmë se tregu përkatës i produktit në këtë rast është: Tregu i importit, prodhimit dhe shitjes me shumicë të çimentos gri, i ndarë në nën tregje sipas produkteve:
 - a) Nëntregu i prodhimit dhe shitjes me shumicë të produktit çimento 32.5 e paketuar me thasë;

- b) Nëntregu i prodhimit dhe shitjes me shumicë të produktit çimento 42.5 e paketuar me thasë;
 - c) Nëntregu i prodhimit dhe shitjes me shumicë të produktit çimento 42.5 rifuxho.
8. Prodhimi, importi dhe shitja me shumicë e produktit çimento realizohet nga ndërmarrje, të cilat e zhvillojnë veprimtarinë e tyre në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë. Pra, treg përkatës gjeografik do të konsiderohet territori i Republikës së Shqipërisë.

II.3 Struktura e tregut

9. Tregu i çimentos gri në Shqipëri është një treg i përbërë nga katër kompani prodhuese që janë: “Antea Cement” SHA, “Elbasan Cement Factory” SHPK , “Fushë Kruja Cement Factory” SHPK dhe “Colacem Albania” SHPK, si dhe dy ndërmarrje importuese të produktit, përkatësisht ndërmarrjet: “Eurotech Cement” SHPK, dhe “Bërdica Cement” SHPK.
10. Nga të dhënat vërehet se importi i çimentos së bardhë realizohet në pjesën më të madhe nga ndërmarrja Berdica Cement, përkatësisht 88.3 % e importit të këtij produkti për vitin 2021 dhe rreth 98 % të importit të çimentos së bardhë për periudhën Janar – Qershor 2022. Ndërmarrjet e tjera zënë një pjesë të vogël të importit të çimentos së bardhë, ndër të cilat ndërmarrja Antea Cement e cila zinte rreth 8% të importit të këtij produkti për vitin 2021, për periudhën Janar – Qershor 2022 ka importuar vetëm një sasi të vogël çimento të bardhë.
11. Sasia e çimentos e marrë në analizë në tregun përkatës, përkatësisht çimento me thasë 32.5, çimento me thasë 42.5 dhe çimento Rifuxho 42.5, zë nga 97-100% të sasisë totale të shitur nga secila nga ndërmarrjet brenda vendit për vitin 2021, dhe pjesën nga 52-100% të sasisë totale të shitur nga secila nga ndërmarrjet brenda vendit për periudhën janar – qershor 2022.
12. Për vitin 2021 ndërmarrja me pjesën më të madhe të tregut, *referuar shitjeve brenda vendit*, është ndërmarrja Antea Cement me 45% të tregut. Ndërmarrja Fushë Kruja Cement për vitin 2021 zë rreth 31% të sasisë totale të shitur brenda vendit, e ndjekur nga ndërmarrja Colacem Albania me rreth 13% të tregut. Ndërmarrja Eurotech Cement për vitin 2021 zë rreth 8% të tregut ndërsa ndërmarrja Elbasan Cement me 6% të sasisë totale të shitur brenda vendit. Gjithashtu për vitin 2021 vërehet dhe një ndërmarrje e re importuese Bërdica Cement e cila zëne 1% të tregut.
13. Për vitin 2021, *referuar sasisë totale të importuar, prodhuar dhe eksportuar*, ndërmarrja me pjesën më të madhe mbetet Antea Cement me 43% të tregut e ndjekur nga ndërmarrja Fushë Kruja Cement me 36% të tregut. Ndërmarrja Colacem Albania për vitin 2021 zotëron 11% të tregut, Elbasan Cement me 5% të tregut dhe Eurotech Cement 4% të sasisë totale të tregut të çimentos.
14. Për periudhën janar – qershor 2022, *referuar shitjeve brenda vendit*, ndërmarrja me pjesën më të lartë të tregut vazhdon të mbetet Antea Cement me 58%. Ndërmarrja Fushë Kruja Cement zë rreth 15% të sasisë totale të shitur brenda vendit, Colacem Albania me 13% të tregut, Eurotech Cement 8 % të tregut dhe Elbasan Cement me 6% të tregut.

15. *Referuar sasisë totale të importuar, prodhuar dhe eksportuar* për periudhën janar – qershor 2022, ndërmarrja me pjesën më të madhe të tregut vazhdon të mbetet Antea Cement me 57%. Ndërmarrja Fushë Kruja Cement zotëron pjesën prej 19% të tregut, Colacem Albania me 12% të tregut, ndërmarrja Elbasan Cement me 6% të tregut dhe Eurotech Cement Albania me 5% të tregut.
16. Nga vlerësimi i pjesëve të tregut të ndërmarrjeve në tregun e importit, prodhimit dhe shitjes me shumicë të çimentos konstatohet se ndërmarrja Antea Cement SHA zotëron pjesën prej 45% të tregut për vitin 2021. Edhe për 6 mujorin e parë të vitit 2022, pjesa e tregut të kësaj ndërmarrje mbetet e lartë me 58%, mbi kufirin 40% i cili është një nga treguesit e një ndërmarrje me pozitë dominuese në treg.
17. Treguesit e përqendrimit paraqesin një treg shumë të përqendruar dhe përsa i takon treguesve në lidhje me fuqinë në treg të ndërmarrjeve më të mëdha, treguesi është mbi 85% për vitin 2021.

II.4 Vlerësimi i pozitës dominuese

18. Një nga kriteret kryesore, që përcaktojnë pozitën dominuese në treg është pjesa e tregut që zënë ndërmarrjet në tregun përkatës. Duke qenë se ndërmarrja Antea Cement paraqitet me një pjesë tregu më të madhe se 40% në tregun e prodhimit dhe shitjes me shumicë të çimentos, është bërë vlerësimi i pozitës dominuese të kësaj ndërmarrjeje në tregun përkatës, bazuar në nenin 8, të ligjit nr. 9121/2003, “Për mbrojtjen e konkurrencës”, sipas të cilit kriteret kryesore të vlerësimit të pozitës dominuese të një ose më shumë ndërmarrjeve në treg janë: pjesët e tregut përkatës, pengesat në hyrje në tregun përkatës, konkurrenca potenciale, fuqia ekonomike dhe financiare, varësinë ekonomike të furnizuesve të blerësve, fuqinë kundërvepruese të blerësve; zhvillimin e rrjetit të shpërndarjes etj.; karakteristika të tjera të tregut përkatës.
19. Ndërmarrja Antea Cement zotëron 45% të tregut të prodhimit dhe shitjes me shumicë referuar tre llojeve të çimentos (32.5 me thasë, 42.5 me thasë dhe 42.5 rifuxho), duke qenë ndërmarrja me pjesën më të madhe të tregut për vitin 2021. Edhe për 6 mujorin e parë të vitit 2022, pjesa e tregut të shitjes me shumicë të kësaj ndërmarrje mbetet e lartë me 58%, mbi kufirin 40% i cili është një nga treguesit e një ndërmarrje me pozitë dominuese në treg. Megjithatë në tregun e shitjes me shumicë të çimentos operojnë edhe ndërmarrje të tjera me pjesë tregu të konsiderueshme si Fushë Kruja Cement Factory, etj., gjë e cila bën që të këtë konkurrencë potenciale. Gjithashtu një ndërmarrje me pjesë të madhe tregu nuk mund të veprojë e pavarur nga klientët që zotërojnë fuqi të mjaftueshme tregu. Në rastin tonë klientët kanë mundësi për të kaluar drejt furnizuesve të tjerë konkurrentë.
20. Tregu i prodhimit të çimentos në Shqipëri ka barriera ligjore në hyrje të tilla si vështirësitë e marrjes së lejeve përkatëse minerare për shfrytëzimin e mineraleve ndërtimore të cilët përdoren si lëndë e parë për prodhimin e çimentos, Lejet Mjedisore për instalimet e tyre të cilat mund të ndikojnë në shkarkimet dhe ndotjen etj., si dhe barriera ekonomike në formën e investimeve të larta në fabrikat e prodhimit të çimentos.
21. Referuar të dhënave ekonomike të ndërmarrjeve nën hetim rezulton se për vitin 2021 ndërmarrjet prodhuese dhe importuese të çimentos kanë një normë fitimi nga -0.7%

- në 11.2%. Ndërmarrja Elbasan Cement Factory rezulton me humbje, ndërsa Antea Cement SHA është ndërmarrja me fitimin më të lartë për vitin 2021.
22. Në përfundim të analizës, duke marrë parasysh pjesën e tregut të ndërmarrjes Antea Cement, barrierat për hyrjen në treg, fuqinë ekonomike dhe financiare të ndërmarrjes, bazuar në nenin 8 të ligjit nr. 9121/2003, ndërmarrja Antea Cement SHA, vlerësohet me pozitë dominuese në tregun e shitjes me shumicë të çimentos.
23. Sipas ligjit nr. 9121/2003, nuk është e ndaluar pozita dominuese nga një ose disa ndërmarrje në treg, por zotërimi i pozitës dominuese i jep ndërmarrjeve një detyrim të veçantë për të mos abuzuar me këtë pozitë dominuese që zotëron dhe të mos kryejë sjellje të ndaluara në treg, veçanërisht nga ato të përcaktuara në nenin 9, pika 2 të ligjit 9121/2003.

II.3 Sjellja e ndërmarrjeve në treg

24. Për analizimin e sjelljes së ndërmarrjeve të cilat ushtrojnë veprimtari në tregun e importit, prodhimit dhe shitjes me shumicë të produktit çimento, në kuptim të nenit 4 të ligjit nr.9121/2003 janë analizuar faturat e shitjes dhe blerjes së të gjitha ndërmarrjeve të cilat ushtrojnë aktivitetet në këtë treg për të parë nëse ka elementë të kufizimit të konkurrencës si pasoje e marrëveshjeve të ndaluara ndërmjet ndërmarrjeve, si çmime të fiksuara, ndarje e tregjeve etj. duke marrë në analizë çmimet mesatare mujore të produktit çimento me thasë 32.5, çimento me thasë 42.5 dhe çimento rifuxho 42.5 për të gjitha ndërmarrjet nën hetim.
25. Nga analizimi i çmimeve mesatare mujore të ndërmarrjeve të cilat ushtrojnë veprimtarinë e tyre në tregun e importit, prodhimit dhe shitjes me shumicë të produktit çimento vërehet se të gjitha ndërmarrjet në muajin mars të vitit 2022 kanë rritur çmimin e shitjes për të gjitha produktet në të njëjtën masë të konsiderueshme dhe masa e ndryshimit që ka pësuar çmimi i shitjes për secilën ndërmarrje është realizuar në të njëjtën periudhë.
26. Referuar çmimeve mesatare mujore të aplikuara nga ndërmarrjet për produktin çimento 32.5 me thasë vërehet se ritmi i ndryshimit të çmimeve të ndërmarrjeve është i njëjtë për të gjithë periudhën, duke reflektuar një rritje të konsiderueshme në periudhën mars – qershor 2022 dhe trendi i rritjes së çmimit të aplikuar nga ndërmarrjet është i njëjtë.
27. Nga analizimi i çmimeve mesatare mujore të aplikuara nga ndërmarrjet për produktin çimento 42.5 rifuxho vërehet se ritmi i ndryshimit të çmimeve të ndërmarrjeve është i njëjtë për të gjithë periudhën, duke arritur një rritje të konsiderueshme për të gjitha ndërmarrjet nën hetim e cila varion nga 40% deri në 60%. Ndërmarrja Antea Cement SHA aplikon çmime më të larta shitje për produktin çimento 42.5 rifuxho sesa ndërmarrjet e tjera në tregun përkatës, si dhe gjatë periudhës janar qershor 2022 masa e rritjes së çmimit të shitjes është më e madhe se konkurrentët e tjerë në treg.
28. Nga analiza e çmimeve të shitjes vërehet se ritmi i ndryshimit të çmimeve të ndërmarrjeve është i njëjtë për të gjithë periudhën, duke reflektuar një rritje të konsiderueshme në periudhën mars – qershor 2022 dhe trendi i rritjes së çmimit të aplikuar nga ndërmarrjet është i njëjtë, sjellje e cila bie në kundërshtim me nenin 4 të ligjit nr.9121/2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”.

29. Në përfundim të analizës së realizuar gjatë periudhës hetimore, duke marrë parasysh kriteret e vlerësimit të pozitës dominuese si: pjesën e tregut të ndërmarrjes Antea Cement SHA; barrierat për hyrjen në treg; fuqinë ekonomike dhe financiare të ndërmarrjes, bazuar në nenin 8 të ligjit nr. 9121/2003, ndërmarrja Antea Cement SHA, vlerësohet me pozitë dominuese në tregun e shitjes me shumicë të çimentos gri. Gjithashtu ndërmarrja Bërdica Cement zotëron rreth 89% të tregut të importit të çimentos së bardhë.
30. Referuar analizës së tregut të prodhimit dhe shitjes së produktit çimento rezulton se nga vlerësimi i sjelljes së ndërmarrjeve në treg vërehen elementë të cilët mund të përbëjnë shkelje të konkurrencës në kuptim të nenit 4 dhe 9 të ligjit nr. 9121/2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, me pasoja për konkurrencën në treg.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenet 4 dhe 9, 24 shkronja d), nenin 26 dhe nenin 43, pika 1, të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”,

VENDOSI:

- I. Hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun e prodhimit dhe shitjes me shumicë të çimentos gri dhe të bardhë.
- II. Hetimi i Thelluar do të përfshijë periudhën kohore nga 1 Janari 2019 deri në 31 Mars 2023.
- III. Raporti i hetimit të thelluar duhet të paraqitet në Komisionin e Konkurrencës jo më vonë se gjashtë (6) muaj nga marrja e këtij vendimi.
- IV. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për njoftimin e këtij vendimi palëve të interesuara.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURRENCËS

Leida MATJA

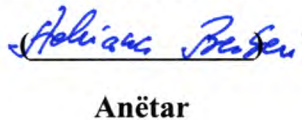
Zv/Kryetar

Rezana KONOMI

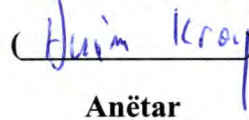
Anëtar

Adriana BERBERI

Anëtar

Durim KRAJA

Anëtar

Denar BIBA

Kryetar